

Festivals de cinema oberts i diversos

Guia sobre
**Accessibilitat
Audiovisual**



Catalunya
Film Festivals

Amb el suport de



ÍNDEX

| | |
|---------------------------|-----------|
| → Introducció | 7 |
| → Infraestructures | 9 |
| → Comunicació | 10 |
| → Continguts | 12 |
| → Lèxic Inclusiu | 13 |
| → Glosari | 20 |

CFF + Festivals de cinema oberts i diversos

Guia sobre **Accessibilitat Audiovisual**

Catalunya Film Festivals impulsa un projecte per fer els festivals i mostres de cinema més diversos i oberts, amb sessions accessibles per a tothom. Estem compromesos amb el dret a l'accés a la cultura. A través d'aquesta iniciativa conjunta fem possible que tothom, independentment de les seves necessitats, pugui accedir al cinema i a la nostra programació diversa. Reforcem l'accessibilitat per als nostres públics, col·laboradors i treballadors, afavorint la implementació de tota la cadena de l'accessibilitat, el foment de pràctiques no discriminatòries i inclusives per a persones amb discapacitat i col·lectius en risc d'exclusió.

Guia desenvolupada per



Guia sobre **Accessibilitat Audiovisual**

L'accessibilitat cultural implica oferir condicions de participació equivalents a totes les persones que formen part d'una societat determinada, que per alguna raó física o cognitiva es veuen impossibilitades de gaudir plenament dels seus drets, tenint en compte les barreres provocades per les actituds i l'ambient que els envolta.

L'article 30 de Llei 26.378 de la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat, aprovada l'any 2008, promou:

“Participació en la vida cultural, les activitats recreatives, l'esplai i l'esport.”

- 1.** Els Estats Parts reconeixen el dret de les persones amb discapacitat a participar, en igualtat de condicions amb les altres, en la vida cultural i adoptaran totes les mesures pertinents per assegurar que les persones amb discapacitat:
 - a.** Tinguin accés a material cultural en formats accessibles;
 - b.** Tinguin accés a programes de televisió, pel·lícules, teatre i altres activitats culturals en formats accessibles;
 - c.** Tinguin accés a llocs on s'ofereixin representacions o serveis culturals com ara teatres, museus, cinemes, biblioteques i serveis turístics i, en la mesura que sigui possible, tinguin accés a monuments i llocs d'importància cultural nacional.

La cultura i l'accessibilitat.

El concepte accessibilitat cultural és dinàmic, es troba en permanent evolució. Productors, gestors culturals i la comunitat en general poden apropiar-se d'ell, resignificar-lo en els seus contextos i posar-lo en pràctica. Implica un reconeixement del jo i de l'altre, del nosaltres i de l'ells. Accessibilitat cultural és innovació i experimentació en la diversitat.

Un projecte cultural accessible s'ha de pensar a partir de quatre eixos -infraestructura, comunicació, contingut i recursos humans- de tal manera que siguin transversals a la producció des de l'origen o, si fos necessari, com a part d'un procés d'adaptació.

Tota producció cultural accessible pren sentit real en el moment en què els representants dels diferents col·lectius, els beneficiaris directes, són convidats a participar en les diferents instàncies dels processos de creació, com ara l'assessorament, el testatge i la posada en marxa.

Infraestructures

Remet a l'espai físic en tota la seva dimensió i entorn. En les seves vides quotidianes, les persones realitzen una seqüència d'accions en la qual cada pas es connecta amb l'anterior. La interacció amb el mitjà resulta negativa si existeixen barreres en l'espai físic que depenen exclusivament de les característiques, concepció i construcció, i no de les possibles condicions físiques dels qui ho transiten.

S'anomenen ajustos raonables les modificacions i adaptacions que poden realitzar-se en la infraestructura de tal manera que garanteixi a la persona amb discapacitat gaudir i estar en igualtat d'oportunitats.

La cadena resulta exitosa si la persona pot aproximar-se, accedir, usar, sortir de qualsevol espai amb independència, facilitat i sense interrupcions.

Un espai accessible ha de garantir confiança i seguretat per facilitar la màxima autonomia possible a qui el transitin.

És important que tot esdeveniment audiovisual contempli que l'espai on es realitzi sigui accessible i garanteixi confiança i seguretat per facilitar la màxima autonomia possible al públic assistent.

Comunicació

Definida com l'acció d'informar, crear un enteniment o transmetre una certa idea, la comunicació implica el contacte amb uns altres i, en moltes oportunitats, l'ús de dispositius de comunicació.

Per a una comunicació accessible és imprescindible identificar al públic destinatari i seleccionar les eines i recursos apropiats que contemplin els diversos llenguatges. És necessari, a més, que els qui estiguin a càrrec o formin part del procés de creació del producte o acció cultural a comunicar usin conceptes generals, estratègies comunes i vocabulari adequat perquè d'aquesta manera es pot organitzar i realitzar una campanya efectiva per convocar al públic de manera adequada.

Pautes:

- **Fulleteria universal:** sigui en suport paper o digital, ha de contemplar diferents formats (recursos gràfics, auditiu, continguts comprensibles, entre altres) perquè pugui ser compresa per totes les persones amb discapacitat o sense.

- **Font:** del tipus pal sec (arial, verdana, etc.).

- **Grandària:** a partir del 12 o 14.

- **Tipografia adaptada:** macromena (lletra augmentada per a persones amb baixa visió), grandària entre 16 i 20.

- Transcripció a Braille.

- **Lectura fàcil o llenguatge senzill:** és l'adaptació lingüística d'un text que fa més fàcil la seva lectura i la seva comprensió.

- Justificat de text a l'esquerra per facilitar una lectura fluida.

- **Presència de codi QR per a l'àudio:** és una matriu de punts que a través d'un lector permet accedir a la informació en format d'àudio de manera immediata. L'aplicació pot ser instal·lada en qualsevol dispositiu mòbil.

Continguts

Es refereix al sentit simbòlic, la dimensió artística i els valors culturals que emanen de les identitats culturals o les expressen. Pensar un contingut accessible és dissenyar, crear, repensar o intervenir un producte determinat per ser gaudit pel màxim nombre de persones possible.

Un contingut pot ser accessible des de l'origen, quan comencem a gestar el projecte, tenint en compte els diferents llenguatges i recursos. Però també pot ser accessible quan és intervingut o adaptat, és a dir, quan es duen a terme ajustos òptims sobre un producte acabat.

Pautes

- **Subtitulat:** textos que apareixen en la vora inferior de la imatge aportant informació, traduint una narració o diàleg parlat en idioma igual a l'àudio o diferent.

- **Llengua de Signes Catalana (LSC):** presència d'intèrpret de llengua de signes catalana.

- **Subtitulat per a Persones Sordes (SPS):** és un servei de suport a la comunicació audiovisual que implica la traducció o transcripció de diàlegs i les seves maneres (els distingeix per colors), efectes sonors i informació auditiva en general.

- **Audiodescripció:** brinda un servei de suport a la comunicació visual a partir d'un relat sonor que ofereix una adequada informació estètica i espacial (gestos, actituds, paisatges, vestuari, etc.) al costat del llibret original.

- **Sessions relaxades:** sessions amb normes de soroll i moviment menys estrictes on les persones amb Alzheimer, autisme, dificultats cognitives o famílies amb nadons poden gaudir d'una millor experiència.

Lèxic Inclusiu

Ens referim al llenguatge usat per a relacionar-los amb el públic convocat. Aquest ha de ser capaç de generar una comunicació fluida i adequada a les necessitats de la concurrència.

Pautes:

- Ús correcte del llenguatge, clar i apropiat.

- Oferir ajuda i no imposar-la, no totes les persones necessiten la mateixa assistència.

- Dirigir-se sempre a la persona amb discapacitat, no pressuposar que no podrà respondre.

- Evitar actituds de sobreprotecció, indiferència i discriminació.

- Equips de producció inclusius: equips integrats per persones amb discapacitat i sense, tenint en compte totes les consideracions que es requereixen perquè la persona amb discapacitat pugui desenvolupar la seva activitat en igualtat de condicions.

- Professionals del sector amb coneixements en el bon tracte cap a les persones amb discapacitat.

Llenguatge

Assegureu-vos que el llenguatge que utilitzeu sempre és:

1. Descriptiu

(p. ex. usuari de cadira de rodes, persona cega).

2. Comprensible

(p. ex. té una discapacitat auditiva o de veu).

3. Simple

(sense adverbis innecessaris com «severa» o «profundament»).

4. No emotiu

(sense «suficiència de...» o «víctima de...»).

5. Respectiu:

guiat per les persones discapacitades i incorpora un model social perspectiu.

Si teniu dubtes, consulteu federacions i entitats de persones amb discapacitat i estigueu oberts a canviar, basant-vos en els seus suggeriments. Aquí teniu alguns dels nostres suggeriments per començar:

Sí :)**No :(**

| | |
|--|---|
| Persona amb discapacitat | Persona discapacitada El discapacitat |
| Persona amb una discapacitat intel·lectual | Pateix una discapacitat Disminuïts psíquics |
| Persona Persona sense discapacitat | Normal |
| Persona amb síndrome de Down | Un Down Persona afectada amb síndrome de Down |
| Una discapacitat congènita | Un defecte de naixement |
| Persona que té un trastorn de l'espectre autista | Autista Persona que pateix un trastorn de l'espectre autista |
| Incloure | Integrar |
| Persona en situació de dependència | Dependent |
| Persona amb discapacitat visual Persona amb ceguesa Cec-Cega Persona cega | Invident |
| Persona amb discapacitat auditiva Persona amb sordesa Persona sorda (Algunes persones i associacions també accepten l'ús de sord o sorda com a substantiu, però aquest terme no té un aval generalitzat.) | Sordmut / sordmuda |
| Audiòfon Implant coclear | Sonotone |

Sí :)**No :(**

Persones sordcegues
Persones amb sordceguesa

Sordcec / sordcega

Persona amb paràlisi
Persona amb tetraplegia

Paralític
Tetraplègic

Persona amb nanisme
Persona amb acondroplàsia
Persona d'estatura baixa

Nan / nana

Lavabo accessible
Aparcament accessible

Equipaments per a minusvàlids

Descompensació

Brot
Atac

Trastorn bipolar

Psicosi maniacodepressiva

Té
Presenta
Manifesta...

És víctima de
Està afectat o afectada per
Pateix

una discapacitat

Braille
Sistema Braille

Llenguatge Braille

Llengua de signes

Llenguatge de signes
Llenguatge mímic
Llenguatge de sordmuts

Persona amb discapacitat física
Persona amb discapacitat motora
o motriu Persona amb mobilitat
reduïda

Coix / coixa
Impedit / impedida
Invàlid / invàlida

Hospital
Centre de salut mental

Manicomi
Psiquiàtric

El terme 'diversitat funcional'

Hi ha persones que en lloc de discapacitat prefereixen fer servir el terme diversitat funcional, que no té, tanmateix, una acceptació general en el conjunt del sector. Els qui el defensen sostenen que és una denominació amb connotacions positives i que equipara realment tothom, ja que posa l'accent en les diferents capacitats i funcionalitats que tenen totes les persones. A més, apareix en el preàmbul de la Llei 13/2014, d'accessibilitat.

En canvi, els qui no en són partidaris consideren que és tan genèric que invisibilitza les persones amb discapacitat, pel fet que des del punt de vista lingüístic es pot aplicar a tothom indistintament i no serveix per referir-se a un col·lectiu determinat.

També remarquen, d'altra banda, que discapacitat és l'únic terme que defensa majoritàriament el moviment social organitzat de la discapacitat a escala global.

Tenint en compte aquests i altres arguments, el TERMCAT considera que diversitat

funcional no és una forma adequada i recomana el terme discapacitat.

Persones sordes oralistes i signants

Entre les persones sordes hi ha dos col·lectius. D'una banda, hi ha el col·lectiu de persones sordes oralistes, que es comuniquen bàsicament amb llengua oral gràcies a la lectura labial i l'ús de pròtesis auditives. L'altre col·lectiu és el de les persones sordes signants, que utilitzen una llengua de signes com a llengua plena de modalitat gestual i visual. A Catalunya s'usa majoritàriament la llengua de signes catalana (LSC).

Aquests dos col·lectius presenten característiques diferenciades, que cal tenir en compte a l'hora de triar els termes amb què ens referim específicament:

- Per a les persones sordes oralistes, majoritàries, referir-s'hi en termes de persones amb discapacitat auditiva o persones sordes és generalment acceptat.

- Les persones sordes signants es veuen a si mateixes com un grup social, cultural i lingüístic amb trets identitaris específics: la comunitat sorda. Prefereixen majoritàriament ser designades com a persones sordes, tot i que també accepten el terme persona amb discapacitat auditiva.

- Per referir-se a una llengua de signes és impropri emprar el terme «llenguatge de signes». Tampoc són adequats els termes «llenguatge mímic» i «llenguatge de sordmuts». Cal tenir en compte que no hi ha una llengua de signes universal, sinó moltes de diferents. L'intèrpret de llengua de signes és qui reproduceix en aquesta els missatges de la llengua oral, i viceversa, entre les persones que fan servir aquest sistema lingüístic i les que el desconeixen. S'ha d'evitar de dir-ne «traductor de llengua de signes». Tampoc no són adequats els termes «intèrpret de signes», «intèrpret de mímica», «intèrpret de llenguatge mímic» i «intèrpret de sordmuts».

Font:

https://llengua.gencat.cat/web/.content/documents/publicacions/publicacions_en_linia/arxiu/guia-llenguatge-inclusiu.pdf

CEFFX

Glosari

Glosari

- **Accessibilitat universal:** és la característica que han de complir els entorns i altres contextos, que garanteixi a totes les persones el seu accés, utilització, comprensió i gaudi de manera normalitzada, eficient, còmoda i segura. Accessibilitat és un concepte contraposat a barreres. L'accessibilitat universal assegura que qualsevol entorn sigui accessible a tots els individus, independentment de si sofreixen una discapacitat motriu i que puguin continuar utilitzant-los de manera autònoma, segura, eficient i sense problemes d'accessibilitat. És tan important en l'àmbit en el qual ens trobem, que l'incompliment del principi d'accessibilitat i l'obligatorietat de fer els canvis necessaris perquè així sigui, són considerats per la llei com a supòsits de violació del dret d'igualtat d'oportunitats de les persones amb discapacitat.
- **Accessibilitat web:** Fer possible que qualsevol persona, amb discapacitat o necessitats especials, pugui fer ús del web.
- **Alternativa textual:** També s'anomena equivalent textual. A través de l'alternativa textual es transmet la mateixa informació que es mostra en un objecte visual (imatges, per exemple), perquè la informació esmentada pugui ser percebuda pels usuaris de productes de suport (també s'anomenen ajuts tècnics), casos en què no es pugui o no es vulgui carregar les imatges, motors de cerca, etcètera.
- **Audiodescripció:** Quan una persona no pot percebre tota la informació que transmet un audiovisual perquè la informació esmentada és visual i hi manca informació sonora o és insuficient, es necessita, mitjançant la veu, que es descriu les parts de la informació que només es poden captar mitjançant la vista.

- **Barreres arquitectòniques:** Obstacles o impediments físics que impedeixen o limiten la llibertat de moviments de l'individu, bé sigui urbanísticament, d'edificació o en el transport. El mobiliari i altres equipaments també poden constituir entrebancs.
- **Barreres socials:** Falses creences relatives a la discapacitat, sentiments de llàstima o compassió, la resistència al canvi i a l'acceptació de la diversitat, etc. Aquestes barreres interfereixen en les relacions personals i generen situacions d'exclusió.
- **Bucle magnètic:** El bucle magnètic és una ajuda addicional pels usuaris de pròtesi auditives (ja sigui audiòfons o implants) que facilita l'accessibilitat auditiva a l'entorn, tant per l'orientació i la mobilitat a l'espai, com per la percepció de la informació sonora de tot tipus i del llenguatge. Mitjançant l'ús del bucle inductiu es possibilita la comunicació en espais i situacions contaminades pel soroll ambient i en els que la distància amb l'interlocutor o la presència de varis interlocutors dificulta o impedeix la comunicació o l'accés a la informació.
- **Cadena d'accessibilitat:** Conjunt d'elements que en el procés d'interacció de l'usuari amb l'entorn permeten la realització de les activitats previstes en ell.
- **Compatibilitat amb l'accessibilitat:** Significa que és accessible als productes de suport. D'aquesta manera, una persona, a través del programari d'ajuda que faci servir, pot interaccionar amb la funcionalitat de les pàgines i llegir-ne el contingut sense cap barrera d'accessibilitat.
- **Certificació de compliment:** Quan les pàgines d'un lloc web compleixen amb totes les pautes WCAG 2.1 pot obtenir un certificat o segell de conformitat que indica el compliment esmentat.

- **Criteris DALCO:** Conjunt de requisits relatius a les accions de deambulació, aprehensió, localització i comunicació que garanteixen l'accessibilitat universal (UNE 170001-1).
- **Discapacitat:** Segons l'Organització Mundial de la Salut (OMS) es defineix discapacitat com tota restricció o absència (deguda a una deficiència) de la capacitat de fer una activitat en la forma o dins el marge que es considera normal per a un ésser humà.
- **Dispositiu:** Segons el context, es pot denominar dispositiu algun dels components d'un ordinador o, també, algun dels perifèrics i, de manera general, un dispositiu és un objecte artificial amb un mecanisme determinat.
- **Disseny universal:** Aquest concepte va ser definit per Ronald Mace (North Columbia State University, els Estats Units) i ratificat en la Declaració d'Estocolm. Té com a objectiu fer possible que totes les persones disposin d'igualtat d'oportunitats per a participar en cada aspecte de la societat. Per a aconseguir-ho, l'entorn construït, els objectes quotidians, els serveis, la cultura i la informació, és a dir, tot el que està dissenyat o fet per persones per a les persones haurà de ser accessible i útil per a tots els membres de la societat i conseqüent amb la contínua evolució de la diversitat humana. La seva implementació implica l'anàlisi de les necessitats i les expectatives humanes i requereix la participació dels usuaris en totes les fases del disseny.
- **Documents electrònics:** Són documents generats en format electrònic per una aplicació ofimàtica o digitalitzats d'un document en paper. Entre els tipus de documents electrònics més comuns hi ha els documents generats per un processador de text, els fulls de càlcul i els documents en format PDF.

- **Estàndard:** Un conjunt de regles normalitzades que descriuen els requisits que ha de complir un producte, procés o servei, amb l'objectiu d'establir un mecanisme base per permetre que diferents elements de maquinari o programari que l'utilitzin siguin compatibles entre si.
- **Fonts o tipografia:** És el model o disseny utilitzat per a un determinat caràcter (lletra) o text.
- **Fulls d'estil:** Fulls d'estil en cascada o cascading style sheets (CSS) són un mecanisme simple que descriu com es mostrarà un document a la pantalla, o com s'imprimirà, o fins i tot com es pronunciarà la informació present en aquest document a través d'un dispositiu de lectura. Aquesta forma de descripció d'estils ofereix als desenvolupadors el control total sobre l'estil i format dels seus documents. CSS s'utilitza per donar estil a documents HTML i XML, separant el contingut de la presentació. Els estils defineixen la forma de mostrar els elements HTML i XML.
- **Independència del dispositiu:** Segons el World Wide Web Consortium (W3C) la independència de dispositiu es basa principalment en la idea que independentment del dispositiu o dispositius utilitzats per accedir a la informació, aquesta estarà sempre disponible i accessible per als usuaris, és a dir, es tracta de fer el web universal i accessible per a qualsevol persona, en qualsevol lloc, en qualsevol moment i utilitzant qualsevol dispositiu, i evitar la fragmentació del web en espais accessibles només per a dispositius concrets. L'objectiu principal és millorar l'experiència dels usuaris i alhora reduir costos en desenvolupar estàndards que permetin accedir a aquesta informació des de qualsevol dispositiu. Per exemple, una pàgina web la funcionalitat de la qual és independent del dispositiu d'entrada garanteix que la interacció no dependrà exclusivament de l'ús del ratolí.

- **Interfície d'usuari:** És el mitjà d'interacció o comunicació entre un usuari i el dispositiu que estigui fent servir (un PC, un portàtil, un mòbil, un televisor, etcètera). Exemples d'interfícies poden ser un teclat, una pantalla, un ratolí...
- **Lector de pantalla:** És un programa que llegeix als usuaris, mitjançant una síntesi de veu, el contingut de la pantalla. Els lectors de pantalla els utilitzen, sobretot, persones cegues. Els lectors de pantalla normalment només poden llegir text (o alternatives textuais d'objectes gràfics) a la pantalla.
- **Lectura fàcil:** Adaptació de les estructures sintàctiques i la selecció lèxica d'un text per facilitar la lectura i comprensió.
- **Magnificador de pantalla:** Programes desenvolupats perquè les persones amb baixa visió o resta visual puguin veure el contingut que apareix a la pantalla d'un ordinador d'una manera ampliada.
- **Nivell doble A o nivell AA:** És el nivell de les pautes d'accessibilitat al contingut del web (WCAG 2.0), que per llei actualment ha de complir un lloc web pertanyent a una administració pública de l'Estat espanyol. Les pautes WCAG 2.0 recullen tres nivells d'accessibilitat:
- **Nivell A:** És un requeriment bàsic per a alguns grups d'usuaris. El seu incompliment impediria l'accés a la informació d'algunes persones.
- **Nivell AA:** El seu objectiu és eliminar importants barreres d'accés. El seu incompliment podria dificultar a algunes persones l'accés a la informació.
- **Nivell AAA:** Millora l'accessibilitat, però el seu incompliment no impediria que els usuaris poguessin accedir a la informació.
- **PDF accessibles:** Que els documents electrònics en format PDF puguin ser utilitzats per qualsevol usuari, independentment de les seves necessitats especials, sense cap barrera o limitació.

- **Persones amb discapacitat:** Segons la Convenció internacional de drets de les persones amb discapacitat, s'hi inclouen les que tenen deficiències físiques, mentals, intel·lectuals o sensorials a llarg termini que, en interactuar amb diverses barreres, poden impedir la seva participació plena i efectiva en la societat, en igualtat de condicions amb les altres.
- **Pictograma:** És un signe icònic visual que transmet un significat de manera clara i simple. Aquesta senzillesa és la que facilita la seva comprensió, independentment de la llengua o les capacitats cognitives de les persones.
- **Productes de suport:** També anomenats ajuts tècnics. Programes (programari) i aparells (maquinari) que han estat dissenyats específicament per ajudar les persones amb discapacitat en el desenvolupament de les activitats diàries, per exemple, cadires de rodes, màquines lectores, dispositius per agafar-se, i d'altres.
- **Reconeixedor de veu:** Programa que s'utilitza com a interfície entre humà i màquina, que converteix l'entrada de dades per veu en dades reconoscibles per l'ordinador, d'aquesta manera una persona pot interactuar amb l'ordinador o un altre dispositiu a través de la veu.
- **Subtítol:** Text que apareix sobreimprès en els vídeos i que correspon a la transcripció del text de la informació transmesa de manera parlada.
- **Vídeos accessibles:** Són continguts audiovisuals amb alternatives per garantir l'accés als continguts esmentats a qualsevol usuari amb discapacitat sensorial (visual o auditiva). Per a això poden necessitar incloure audiodescripcions, subtítols, transcripcions textuais o llengua de signes.
- **W3C:** Són les sigles en anglès de World Wide Web Consortium. Es defineix com una comunitat internacional que desenvolupa estàndards (especificacions tècniques i directrius) que serveixen

com a referència per construir un web accessible, interoperable i eficient, en el qual es puguin desenvolupar aplicacions web cada vegada més robustes.

- **WAI:** Són les sigles en anglès del grup de treball Web Accessibility Initiative del W3C, responsable del desenvolupament d'estàndards internacionals d'accessibilitat web com ara les pautes d'accessibilitat al contingut del web (WCAG), i que guien la creació de pàgines web accessibles.

»

Fonts:

<https://ajuntament.barcelona.cat/accessibilitat/ca/glossari>

<https://www.cultura.gob.ar/media/uploads/guia-de-accessibilidad-version-final-octubre-18.pdf>



Catalunya Film Festivals

Amb el suport de

